

Vstopi v svet kulture dediščine

SPOROČILO ZA MEDIJE (3. februar 2025)

Smer: kulturna dediščina

Pet partnerskih organizacij s projektom *Smer: kulturna dediščina* nadaljuje dediščinsko zgodbo, ki se je v letih 2022/23 začela z Digitalnim dediščinskim inkubatorjem (DDI), ter odpira novo poglavje povezovanja in profesionalizacije nevladnega sektorja.

Tiskovna konferenca ob predstavitvi in zagonu projekta se bo odvila v petek, 14. februarja 2025, ob 12. uri, in sicer v hibridni obliki: v Kosovelovi sobi v Sežani ([Bazoviška cesta 9, 6210 Sežana](#)) in prek spleta na platformi Google Meets (<https://meet.google.com/ygw-tony-heu>).

Na tiskovni konferenci bodo sodelovali: **Nava Vardjan** (Zavod Dobra pot), **Nataša Balant** (Zavod ID20), **Peter Tomaž Dobrila** (KID KIBLA), **Marko Zevnik** (Zavod Sopotniki) in **Darja Farasin** (Zavod Muzej norosti).

Projekt je ustvaril **pet novih delovnih mest**, njegova osrednja naloga pa je okrepiti sodelovanje, razviti kompetence in vzpostaviti nacionalne pobude, ki bodo dediščino postavile v **središče družbenega napredka**. V naslednjih 27 mesecih bodo partnerji nadgradili platformo Duri, oblikovali nove pristope k izobraževanju in raziskovanju dediščine ter **okrepili glas nevladnega sektorja** na nacionalni ravni. **S tem bo dediščina postala ključni dejavnik povezovanja, inovacij in trajnostnega razvoja.**

Fotografija: Leon Friš

Partnerji **Zavod Dobra pot, Zavod ID20, KID KIBLA, Zavod Sopotniki in Muzej norosti, Trate** so se v avgustu 2024 prijavili na Javni razpis za razvoj in profesionalizacijo nevladnih organizacij in prostovoljstva 2024, ki ga je razpisalo **Ministrstvo za javno upravo RS**.

Namen javnega razpisa je bil podpreti prostovoljske in nevladne organizacije, ki prispevajo k naslavljanju potreb v okolju z **zagotavljanjem kakovostnih storitev**. S projektom se **nadaljuje in širi uspešna dediščinska zgodba**, ki so jo uvodni trije partnerji pred leti začeli pod imenom **Digitalni dediščinski inkubator (DDI)**.

Konzorcij **Smer: kulturna dediščina** tvorijo organizacije s sedeži v Obalno-kraški, Goriški in Podravski regiji ter z razvejanim delovanjem, ki sega **v vseh 12 slovenskih statističnih regij**. Sodelujoče organizacije imajo raznolika ozadja in pristope, a **tesne medsebojne vezi in skupno vizijo**. Vse delujejo v javnem interesu in so močno vpete v svoja lokalna okolja. Kot skupno rdečo nit so prepoznale **kulturno dediščino in njen potencial**, da gradi skupnosti, povezuje generacije, je vir navdiha in razvoja, temelj zelenega prehoda ter lakmusov papir socialne pravičnosti.

Projekt, s katerim so partnerji ustvarili **pet novih delovnih mest**, naslavlja potrebo po tesnejšem povezovanju, bolj usklajenemu delovanju in **strokovnem razvoju nevladnih organizacij** na področju kulturne dediščine. Ključni poudarki bodo krepitev sodelovanja, razvoj kompetenc in oblikovanje skupnih nacionalnih pobud, poleg tega projekt stremi tudi k vzpostavitvi **podpornega okolja za manjše organizacije**. S tem bo prispeval k profesionalizaciji nevladnega sektorja in njegovemu **večjemu učinku na razvoj in blagostanje družbe**.

Partnerji opažajo, da kljub pogostim akademskim in političnim razpravam o dediščini kot razvojni priložnosti njeni potenciali v praksi ostajajo premalo izkoriščeni. Še vedno je **nezadostno raziskana njena vloga pri reševanju sodobnih družbenih izzivov**, kot so človekove pravice, vključevanje ranljivih skupin, duševno zdravje in kakovostno staranje – projekt si prizadeva to spremeniti in dediščino postaviti v središče družbenega napredka.

V **27-mesečnem obdobju** se bo zvrstil pester nabor dejavnosti. Med ključnimi nalogami bodo **nadgradnja obstoječe dediščinske platforme Duri (www.e-duri.si)**, priprava serije intervjujev, izobraževalnih spletinarjev in podkastov z domačimi in tujimi strokovnjaki. Izvedeni bodo **bazar dobrih praks, strokovni posveti** z javnimi deležniki ter **raziskava** o odnosu javnosti do kulturne dediščine.

Poleg raziskovalnih in povezovalnih aktivnosti bodo partnerji zasnovali **večje nacionalne dediščinske pobude** ter **oblikovali strateške smernice** na področjih dostopnosti, mobilnosti in trajnostnega delovanja NVO sektorja. Poseben poudarek bo na inovacijah – razvili bodo **AI asistenta**, ki bo podpiral delovanje sektorja, ter raziskovali pristope k **fundraisingu**.

*Kulturna dediščina je vtkana v vse vidike življenja in ponuja številne priložnosti za sodelovanje z drugimi sektorji. Hkrati imajo nevladne organizacije edinstveno prednost – za razliko od drugih institucij so neposredno povezane z lokalnimi skupnostmi. Njihovo delovanje poteka **izrazito od spodaj navzgor, kar je neprecenljiva dodana vrednost tudi za strokovno delo na področju dediščine.***

S projektom **Smer: kulturna dediščina** se začne zgodba, ki bo preplet znanja, izmenjave izkušenj in ljudi – zgodba, v kateri bo preteklost navdihnila prihodnost in odprla nove poti, dediščina pa postala živa sila povezovanja in preobrazbe.

O partnerjih

Zavod ID20 je nevladna in neprofitna organizacija, ki se posveča ohranjanju in razvoju kulturne dediščine ter išče inovativne načine njenega vključevanja v sodobno življenje. Primarno deluje v Idriji, mestu z bogato rudarsko zgodovino, danes vpisanem na UNESCO Seznam svetovne dediščine. S prepletanjem dediščine, arhitekture, podjetništva in digitalnih inovacij prispeva k razvoju podeželskih in obrobniških območij. ID20 organizira kulturne, socialne in izobraževalne programe, ki izhajajo iz idrijske dediščine. Njegovo delo spodbuja podjetniško miselnost, krepi podporno okolje ter odpira priložnosti za pridobivanje neformalnih znanj in izkušenj, kar dolgoročno prispeva k trajnostnemu razvoju skupnosti. Zavod spodbuja sodelovanje med strokovnjaki, lokalnimi skupnostmi in ustvarjalnimi industrijami ter skozi interdisciplinarni pristop razvija nove modele za oživljanje dediščine.

Zavod ID20 je bil ustanovljen leta 2019 kot hčerinska organizacija Društva Idrija 2020, s katerim še danes tesno sodeluje. Društvo Idrija 2020 je izvajalo projekt Digitalni dediščinski inkubator, v okviru katerega so razvijali inovativne pristope za varovanje in interpretacijo kulturne dediščine.

Zavod Dobra pot je zavod za kulturo in sonaravno delovanje, ki je bil ustanovljen z željo po zaščiti naravne in kulturne dediščine na svež in inovativen način. Zavod prireja delavnice, pohode in kulturne dogodke ter razvija programe za podeželsko mladino. S svojimi aktivnostmi si prizadeva naslavljanju aktualne družbene in kulturne izzive ruralnega okolja in odgovoriti na zaznane potrebe kraško-brkinskega, pa tudi širšega slovenskega prostora. V dediščini vidi izreden potencial za krepitev socialne kohezije podeželja in sonaravno pot v prihodnost, zato se intenzivno usmerja tudi v projekte za aktualizacijo, popularizacijo in v sodobnem času nujno digitalizacijo kulturne dediščine ([Zapisi spomina](#), [Izročilo](#)) - za slednje je v zadnjih letih prejel več priznanj. Na podlagi dosedanjih dosežkov ekipa zavoda vedno znova ugotavlja, da je dediščina odlično orodje za povezovanje in opolnomočenje podeželskih skupnosti.

Kulturno izobraževalno društvo KIBLA je slovenska in mednarodna nevladna institucija na področju sodobne umetnosti, kreativnih industrij, interdisciplinarne, intermedijske, multimedijske, vizualne, glasbene in AV umetnosti, kulture ter neformalnega izobraževanja. V 25 letih delovanja se je na treh lokacijah v Mariboru

razvila v osrednje mestno, regionalno, nacionalno in mednarodno središče sodobne umetnosti in kulture, neformalnega izobraževanja, kreativne uporabe novih informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter interdisciplinarnih praks. Leta 2019 se je v okviru Mreže RUK vzpostavil raziskovalni medijski in interdisciplinarni laboratorij KIBLA2LAB, ki je v fazi razvijanja orodij za produkcijo in postprodukcijo razširjene resničnosti (XR), uporabniške izkušnje in digitalnega pripovedništva ter povezovalnih platform za prezentacijo javnosti. Laboratorij z ustvarjalnimi pristopi ter s povezovanjem umetnosti in znanosti z gospodarstvom osmišlja nove poti prezentacije snovne in nesnovne kulturne in naravne dediščine s sodobnimi tehnologijami.

Zavod Sopotniki je zasebni, neprofitni zavod, ki izvaja **storitev brezplačnih prevozov za starejše**. Ustanovljen je bil leta 2014 na območju občin Divače, Sežane in Hrpelj-Kozine in je v dobrih desetih letih delovanja prešel iz entuziastične prostovoljske iniciative ustanoviteljev v visoko organizirano in strukturirano nevladno organizacijo, ki v letu 2025 svoj program izvaja v 17-ih slovenskih občinah. Ohranil in okrepil je prostovoljski program in trenutno v zavodu deluje preko 300 aktivnih voznikov prostovoljcev. Zavod zagotavlja prilagojen prevoz za starejše s službenimi vozili.

Z omogočanjem (samostojne) mobilnosti in možnosti dostopa do storitev Zavod Sopotniki doprinaša k izboljššanemu psihičnemu počutju starejših. Mobilnost, ki ni povezana z naslovljeno prošnjo za prevoz na sorodnike, sosede, znance, pomeni zmanjšanje stiske in razbremenitev. V prijetnem okolju, kjer se počutijo sprejete, varne in kjer je zagotovljena zanesljivost, kot je točnost in natančnost dogovorov, starejši niso zgolj omejeni na najnujnejše opravke, kot so zdravniški pregledi ali nakupovanje, ampak se opogumijo in odločijo za koriščenje storitve tudi za obiske kulturnih prireditev ali obiske prijateljev. To pa predstavlja pomemben uspeh in prispevek k socialni vključenosti starejših oseb, saj jih spodbuja k aktivnemu družbenemu življenju. Za uspešno in kvalitetno delo je zavod v marcu 2021 prejel status organizacije v javnem interesu na področju socialnega varstva.

Zavod Muzej norosti so ustanovili domačinke in domačini s ciljem, da ohranijo in oživijo opuščeni grad Cmurek. S svojimi dejavnostmi si prizadevajo za ohranitev in revitalizacijo kulturnega spomenika, v katerem je več desetletij deloval Zavod za duševno in živčno bolne Hrastovec – Trate. Skladno s poslanstvom zavoda je v dvanajstih letih delovanja Muzeja norosti v gradu Cmurek nastalo vsebinsko zaokroženo kulturno, strokovno, socialno in turistično središče, ki vključuje tudi intenzivno delo za oživitev kulturne in naravne dediščine v okolici gradu Cmurek, povezovanje in delovanje lokalne skupnosti ter njenega vključevanja v širšo regijo in čezmejno sodelovanje. Grad Cmurek, ki je bil dolga leta nedostopen javnosti, je danes primer vzdržnega in trajnostnega ohranjanja kulturne dediščine, z vsebinami, ki ozaveščajo o socialni in okoljski pravičnosti in človekovih pravicah nasploh.

KONTAKT ZA MEDIJE

Miha Obid Ravbar, zavod Dobra pot

koordinator dediščinskih aktivnosti

miha.ravbar@dobra-pot.si

041-419-550